

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 799
din data de 11.11.2020

Dosar nr.: 386/2019

Petiția nr.: 3349/14.06.2019

Petentă: Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități, în baza cererii de reprezentare a doamnei , mama elevei

Reclamată: International School of Bucharest

Obiect: *posibilă fapte de discriminare față de minora cu dizabilitate (sindrom Down) , prin restrângerea dreptului său la educație prin decizie unilaterală de excludere din Școala International School of Bucharest, pe criteriul dizabilității, și refuzul de a face adaptările necesare condiției acesteia*

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități, în baza cererii de reprezentare a doamnei (în continuare), mama elevei (în continuare) cu sediul în Calea 13 Septembrie, nr.128, Bl.P35, Sc.1, parter, Ap.3, sector 5, București

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatei

2. International School of Bucharest, cu sediul în Șoseaua Gării Cățelu nr. 1 R, sector 3, București

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petentul reclamă o posibilă fapte de discriminare față de minora cu dizabilitate (sindrom Down) , prin restrângerea dreptului său la educație prin decizie unilaterală de excludere din Școala International School of Bucharest, pe criteriul dizabilității și refuzul de a face adaptările necesare condiției acesteia.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare prin adresele nr. 3484/12.08.2019 pentru terenul din 06.09.2019.

5. Părțile au fost prezente la acest termen.

6. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

7. Petentul reclamă faptul că, în perioada 2013-2018, eleva , diagnosticată cu sindrom Down, a fost școlarizată în cadrul International School of Bucharest, o școală internațională cu

predarea în limba engleză, care oferă educație în sistemul britanic și este înscrisă în Registrul Special or organizațiilor furnizoare de educație al Ministerului Educației Naționale.

8. În luna octombrie a anului școlar 2017-2018, părinții lui au fost informați că acestea nu i se va mai încheia contractul de școlarizare pentru anul școlar 2018-2019, iar, de-a lungul anului școlar, mama elevei, doamna , a încercat să discute cu reprezentanții școlii în vederea găsirii unei soluții pentru școlarizarea elevei și adaptarea actului educațional nevoilor acesteia, în special prin Departamentul de Suport al școlii. Cu toate acestea, reprezentanții școlii au refuzat constant încheierea contractului de școlarizare și pentru anul 2018-2019, determinând plecarea permanentă a elevei din școală. În urma acestui refuz reiterat de reprezentanții școlii, Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități (CEDCD), în calitate de reprezentant al mamei elevei și al elevei, a formulat o adresă scrisă, prin care, reamintind International School of Bucharest prevederile legale interne și internaționale privind educația incluzivă și obligația de a adapta a mediului educațional nevoilor elevei, a solicitat școlii pe cale amiabilă respectarea legii și cooperarea cu familia în vederea găsirii unei soluții pentru școlarizarea elevei într-un mediu incluziv. Cu toate acestea, răspunsul International School of Bucharest (146/25.06.2018) a fost de natură să provoace excluderea definitivă a lui de la actul educațional și a revelat motivul neîncheierii contractului de școlarizare pe anul 2018-2019: dizabilitatea acesteia. Pe cale de consecință, International School of Bucharest a decis unilateral să determine plecarea elevei din școală, pe criteriul dizabilității acesteia.

9. Conform precizărilor de pagina web a școlii, Secțiunea învățământ Primar - Sprijin în învățare reflectă viziunea generală a International School of Bucharest, asumată public, în ceea ce privește criteriile de admisibilitate a elevilor: „Departamentul de Sprijin al Elevilor - Aplicantii cu ușoare probleme sociale/ emoționale, dificultăți de învățare sau alte nevoi speciale sunt îndrumați către Coordonatorul DSE pentru evaluare. Decizia de a admite un copil poate fi făcută de către Directorul relevant, pe baza recomandării coordonatorului DSE. În cazul în care noi, ca profesioniști, considerăm ca nu putem răspunde nevoilor educaționale speciale ale copiilor, ne rezervăm dreptul să îndreptăm copilul către o altă școală care este mai potrivita nevoilor copilului.”

10. Petentul consideră că natura de instituție privată de educație a International School of Bucharest nu poate fi un considerent pentru încălcarea prevederilor de drept public, ce se aplică tuturor instituțiilor din domeniul educațional și vizează protejarea interesului superior al tuturor copiilor, indiferent de caracterul public sau privat al instituției de învățământ. Posibilitatea rezervării de către ISB a unui drept de a selecta elevii în funcție de dizabilitate sau gradul acesteia este chestionabilă în acest context, având în vedere că astfel de practici cad sub incidența prevederilor O.G. 137/2000.

Astfel, absența disponibilității de a face adaptările necesare este contrară legislației internaționale și interne și a făcut obiectul unei serii de condamnări în fața Curții Europene a Drepturilor Omului.

În acest sens este invocat Conform art. 24 din Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, ratificată prin Legea 221/2010 (Dreptul la Educație) și art 6 și 7 din Ordinul 5574/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă.

11. Contrar prevederilor art. 11 din O.G 137/2000, International School of Bucharest a acționat într-o manieră discreționară, ignorând prevederile legale și luând decizia unilaterală de a refuza școlarizarea elevei în următorul an școlar, pe criteriul dizabilității acesteia. De altfel, și familia acesteia s-au lovit de o serie de dificultăți în procesul de incluziune și pe parcursul anilor școlari în cadrul International School of Bucharest. Încă din primul an școlar în International School of Bucharest, școlarizarea lui a fost condiționată de prezența la clasă a unui shadow, iar mamei i s-a interzis să fie shadow-ul lui , în ciuda legislației în vigoare, care nu prevede obligativitatea furnizării unui shadow de către familie, ci posibilitatea, iar în cazul în care exista shadow, acesta poate fi și un părinte [schimb mailuri dna și dna : Nu este adecvat pentru un părinte să fie într-o clasă KS2 (cu excepția cazului în care toți părinții copiilor din clasă sunt invitați, așa cum facem de Ziua Porților Deschise). Alternativa este ca să rămână acasă. Suntem convinși că acesta va fi o situație foarte rară în acest an.]

12. Astfel, deși reprezentanții școlii susțin că au luat toate măsurile necesare pentru incluziunea lui de-a lungul anilor școlari, acest aspect este cel puțin îndoielnic, deoarece a fost permanent însoțită de shadow (obligație impusă de școală), planurile educaționale nu au fost veritabil individualizate, iar decizia de a nu o mai școlariza pe pe viitor a fost bruscă și nejustificată în contextul progresului academic notat de înșiși reprezentanții școlii în mod regulat. Invocarea nevoilor complexe ale elevei ajunse la pubertate nu poate constitui o cauză justificativă a ISB pentru excluderea elevei, întrucât școala nu se poate deroba de obligația de adaptare a mediului educațional odată ce copilul cu dizabilități atinge o anumită vârstă, iar nevoile sale ar deveni așa-zis împovărătoare pentru școală. Aceasta nu reprezintă decât o modalitate nelegală, discriminatorie, de a încălca obligația legală de a furniza educație incluzivă la toate nivelurile de studiu, prin adaptarea mediului nevoilor elevului.

13. O situație similară se poate observa în cauza CEDO Enver Șahin c. Turciei, 2018, în care statul turc a fost sancționat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru faptele discriminatorii ale unei instituții de învățământ, ce a refuzat adaptarea clădirii nevoilor persoanei, pe motiv că aceasta are o arhitectură istorică care nu poate fi modificată, și a condiționat frecventarea cursurilor de către persoană de asistența unei terțe persoane. Curtea a reținut că încălcarea dreptului la educație și a interdicției de discriminare survin din lipsa măsurilor adecvate luate pentru adaptarea rezonabilă a mediului academic pentru dl Șahin. Astfel, respectarea dreptului la educație fără a discrimina, conform Convenției Europene a Drepturilor Omului, presupune acțiune din partea statului, în sensul de a face adaptări rezonabile mediului de studiu. În ceea ce privește condiționarea frecventării cursurilor de către persoana de cauză de asistența unei terțe persoane, Curtea a afirmat că aceasta este profund degradantă pentru persoana în cauză și diminuează autonomia acesteia.

14. Prin urmare, International School of Bucharest, având în vedere practicile repetate ale ISB de-a lungul timpului și expunerea de motive din Răspunsul nr. 146/25.06.2018, a realizat excluderea elevei de la actul educațional, pe criteriul dizabilității sale, ceea ce a avut ca efect restrângerea dreptului său la educație, faptă ce se încadrează în definiția prevăzută de lege a discriminării, conform O.G. 137/2000.7.

15. Petentul solicită CNCD să constate că au fost încălcate prevederile Legii nr. 1/2011 republicată, respectiv art. 3, litera j) privind principiul asigurării egalității de șanse, principiu care guvernează învățământul preuniversitar și superior din România și ale O.G. nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

16. Prin concluziile scrise depuse în data de 31.10.2019, petentul arată că, deși pârâta International School of Bucharest încearcă să construiască aparența unei argumentații privind absența discriminării în refuzul de a o mai școlariza pe ., în fapt, aceasta aduce în mod repetat, atât în scris, prin întâmpinare, cât și la termenul dezbaterilor orale, argumente cu privire la inadecvarea elevei în școală, din cauza condiției sale de elevă cu sindrom Down/cerințe educaționale speciale și a limitărilor sale intrinseci aferente. Astfel, reclamata aduce argumente auto-incriminatorii în motivația caracterului nediscriminatoriu al excluderii lui din școală, demonstrând contrariul a ceea ce își propune, formulând precizări și remarci menite să evidențieze, inferioritatea elevei și incapacitatea sa de a parcurge programa școlară, raportat la colegii săi aceeași vârstă, justificând această inferioritate prin dizabilitatea sa.

17. Mai mult decât atât, International School of Bucharest are o înțelegere eronată a principiilor incluziunii și adaptării rezonabile. Acestea nu presupun nicidecum repetarea continuă a anilor școlari de către elevă, pentru o ajunge la același tip de cunoștințe, raționamente și mecanisme de învățare precum colegii săi fără dizabilitate sau diminuarea cantitativă a exercițiilor/orelor, cu repetarea neschimbată a obiectivelor de la an la an, ci adaptarea materiei și a evaluărilor nevoilor sale specifice, în fiecare an școlar corespunzător vârstei sale biologice, promovarea unui spirit incluziv în activități la clasă alături de colegii săi și construirea obiectivelor în jurul potențialului evolutiv al elevei, nu raportat la un standard predefinit.

18. De asemenea, exprimări precum "plafonarea progresului elevei" și „nevoia acesteia de a se simți acceptată pentru cine este și pentru ceea ce poate să facă” sunt de natură să lezeze profund demnitatea copilului. În contextul în care International School of Bucharest a exclus-o pe

minoră din școală, aceasta emite ulterior judecăți de valoare de tipul adevărilor absolute privind potențialul uman al lui și limitele acestuia.

19. Argumentul instalării pubertății lui „Un alt motiv analizat a fost maturitatea fizică a elevei și instalarea pubertății, care nu ar fi fost corect ca aceasta să rămână în ciclul primar KS1”) drept cauză ce necesită, din perspectiva ISB, o măsură „în interesul său superior”, precum excluderea din școală, nu poate fi valid. Întâi de toate, înșiși reprezentanții școlii au hotărât încă de la început (2013) înscrierea fetei într-o grupă de vârstă cu aproape 2 ani mai mică față de vârsta sa biologică, pe criteriul dizabilității sale, astfel încât instalarea pubertății minorei a survenit în mod natural ulterior acestei decizii. De altfel, excluderea din școală și propunerea de o segrega în sistemul de învățământ special este departe de a fi o măsură în interesul superior al copilului, care, mai ales pentru că se afla într-o etapă importantă a dezvoltării (pubertatea), odată rămasă acasă, nu a înțeles de ce s-a întâmplat această schimbare majoră în viața ei până atunci activă și a cerut în repetate rânduri să meargă la școală și să-și revadă colegii.

20. Consultarea familiei legat de alcătuirea Planului Individualizat de Educație (IEP) a început abia în anul școlar 2017-2018, iar adaptarea curriculară propriu-zisă nu a fost făcută cunoscută acesteia, doamna Harris motivând că „acest lucru ar fi contrar politicii școlii.” Însăși școala admite repetarea obiectivelor din Planurile Individualizate în fiecare an, invocând lipsa progreselor lui drept motiv pentru aceasta, ceea ce este fundamental contrar incluziunii. În lipsa așa-ziselor progrese ale copilei pentru acele obiective, ar fi necesară readaptarea obiectivelor, așa încât copilul să beneficieze de educație, conform dreptului său, nu copierea acestora de la an la an.

21. Atunci când familia a cerut consultarea strategiilor de adaptare aplicate lui , școala a trimis un document ce cuprinde fraze copiate din broșura „Including pupils with Down's Syndrome - Primarv”, editată de Down Syndrome Scotland, punând sub semnul întrebării dacă adaptarea curriculumului elevei este realmente individualizată.

22. În ceea ce privește mențiunea de pe site-ul școlii privind viziunea acesteia în admiterea elevilor cu cerințe educaționale speciale, aceasta are un caracter discreționar și selectiv, ce poate conduce la excluderea/respingerea elevilor în funcție de dizabilitate, măsură pe care ISB și-o arogă cu titlul de drept. „Aplicanții cu dificultăți emoționale/sociale ușoare, dificultăți de învățare și orice alte nevoi speciale sunt îndreptați către Coordonatorul SSD pentru evaluare. Decizia de a admite un copil [în școală] se va face de către Directorul relevant, pe baza recomandării Coordonatorului SSD. În cazul în care considerăm că noi, ca profesioniști, nu putem răspunde tuturor nevoilor speciale, îndreptăm copilul către alte școli/profesioniști, mai potriviți pentru a răspunde nevoilor copilului.”

23. Rezultă, așadar, că International School of Bucharest, în momentul în care un copil cu dizabilități/cerințe educaționale speciale dorește să urmeze cursurile sale, supune copilul unui proces de verificare a adecvării acestuia standardelor și resurselor ISB în funcție de dizabilitatea sa. Acest proces este construit ca un filtru, pentru a îndepărta copiii cu cerințe educaționale complexe și/sau dizabilități severe, așa cum admit și în punctul de vedere depus la dosar.

24. În concluzie, având în vedere aceste problematice ridicate cu privire la măsurile și valorile International School of Bucharest, reiese că ISB prezumă needucabilitatea lui , pe criteriul dizabilității sale, considerând absența așa-zisului progres ca un motiv legitim de excludere.

Susținerile părții reclamate

25. Prin punctul de vedere depus cu adresa 4345/25.07.2019, reclamata arată că afirmația prin care părinții lui au fost informați în luna octombrie a anului școlar 2017-2018 că acesteia nu i se va mai încheia contractul de școlarizare pentru anul 2018-2018, nu corespunde realității și nu reflectă modul în care s-au desfășurat evenimentele.

26. Astfel, la întâlnirea din 15 noiembrie 2016 care a avut loc la sediul instituției de învățământ unde a participat părinții elevei , dna , coordonator KS1, dna. , profesoara lui de la clasa 3C și dna Director , părinții au fost informați despre dificultățile pe care le are în anul 3 în diverse arii ale învățăturii. De asemenea, le-a fost adus la cunoștință părinților faptul că, deși sarcinile și obiectivele sunt similare cu cele din anul precedent „nu există progrese”. Ambele

profesoare și-au exprimat îngrijorarea că, datorită faptului că cerințele programei sunt prea avansate pentru , deși programa era diferențiată, eleva nu se putea bucura de timpul petrecut în școală acesta fiind distrasă, vorbind în timpul lecțiilor, se autostimula și gesticula vizibil. Părinții elevei au fost rugați să ia în considerare și alte alternative de școlarizare unde să aibă posibilitatea de a experimenta și învăța mai bine abilitățile de viață necesare.

27. Mama elevei , d-na a solicitat ulterior o altă întâlnire cu dna. director care s-a desfășurat într-o notă foarte emoțională cu mama, insistând ca școala să-și schimbe opinia. În urma acelei întâlniri, dna director a decis ca și anul următor să beneficieze de suportul oferit și să rămână înscrisă la instituția de învățământ, International School of Bucharest.

28. Susținerile petentei, privind refuzul de încheiere a contractului de școlarizare și pentru anul 2018- 2019 ce a determinat excluderea definitivă a lui de la actul educațional, sunt susțineri ce nu corespund realității faptelor care s-au desfășurat în perioada școlarizării 2013 -2018 a elevei . Actul educațional a fost întodeauna adaptat nevoilor specifice ale elevei începând din anul 2013, când aceasta a fost la grădiniță și până în anul 2018 când a terminat anul 4. Programa școlară a fost întodeauna diferențiată pentru abilitățile elevei , pe baza principiilor centrale ale diferențierii: conținut, abordare, context și prezentare, astfel cum rezultă din portofoliile aferente anilor: 2P; 3C; 4N; precum și o selecție a strategiilor utilizate în clasă și în afara clasei de la Departamentul de Suport.

29. Dovada bunei credințe și a implicării personalului instituției de învățământ rezultă din găsirea unor soluții împreună cu mama elevei , care au decis ca anul 3, să participe la orele de engleză și matematică de la clasa d-nei. , în anul 2, pentru că erau mai apropiate de nivelul abilităților elevei, iar restul subiectelor să fie studiate cu anul 3.

30. Conform minutei întâlnirii din 15 martie 2017, se prezintă propunerile profesorilor de a continua în același mod și în anul 4, însă mama elevei d-na a insistat ca eleva să participe la toate orele cu clasa ei având în continuare toată programa diferențiată. Atât conducerea instituției de învățământ, cât și mama elevei au convenit să încerce acea strategie și să vadă cum funcționează.

31. Conform minutei din 06 noiembrie 2018 a întâlnirii privind analiza progresului făcut de în anul 4 de studiu până la acea dată, Directorul instituției de învățământ a menționat că, deși reprezentanții școlii și-au exprimat îngrijorarea de a o avea pe eleva full time în anul 4, acest fapt a fost efectuat la insistențele mamei elevei.

32. Dna profesoara de la anul 4 unde era eleva , a precizat că programa este adaptată pentru la nivelul anului 1 și, totuși, aceasta are dificultăți în a accesa o parte a conținutului. De asemenea, lui îi este greu să se exprime verbal și acest lucru descurajează partenerii pe care profesorul îi desemnează în grupul de discuții.

33. Pentru a veni, din nou, în întâmpinarea nevoilor complexe ale lui , s-a hotărât ca aceasta să participe la orele de engleză și matematică de la clasa dnei , în anul 2. Celelalte subiecte s-a stabilit să fie accesate împreună cu anul 4, dar diferențiate la nivelul abilităților ei.

34. Inițial dna. , mama elevei , nu a fost de acord cu aceasta decizie, ulterior a acceptat-o. La finalul acestei întâlniri, dna a fost informată că reprezentanții școlii considera ca nevoile complexe ale lui depășesc granițele adaptării rezonabile a condițiilor la nevoile individuale ale elevei. Dnei. i-a fost recomandat să caute alternative educaționale pentru următorul an școlar, iar Dna Director s-a oferit să îi ofere suport în acest demers.

35. Deși i-au fost prezentate diverse opțiuni (Verita School orientată spre wellbeing și mindfulness, King's Oaks orientată spre partea de dezvoltarea a abilităților practice, Conil), dna. , mama elevei , a refuzat în mod constant să accepte aceste variante. Singura școală la care a făcut o vizită a fost King's Oaks. Din partea departamentului de suport al școlii am primit o solicitare prin care specialistul școlii dorea să o observe pe în timpul orelor. Mama a fost contactată, și-a dat acordul, a fost stabilită data întâlnirii însă, în seara precedentă, dna. a anunțat că este bolnavă și nu vine la școală. Acest lucru a fost surprinzător pentru echipa care îi acorda suport lui , deoarece mama o aducea la școală chiar și când era bolnavă. Ulterior, nu s-a mai reluat încercarea de a reprograma.

36. În motivele petiției, se traduce de către petentă „precizările de pe pagina web a școlii, secțiunea învățământ Primar-Sprijin în învățare, reflectă viziunea generală a ISB, asumată public, în ceea ce privește criteriile de admisibilitate a elevilor: În cazul în care noi, ca profesioniști, considerăm ca nu putem răspunde nevoilor educaționale speciale ale copiilor, ne rezervăm dreptul să îndreptăm copilul către alta școală, care este mai potrivită nevoilor copilului...”*Traducerea acestui paragraf este realizată în Petiție fără surprinderea nuanței relevante: "if we cannot meet ALL the child's special needs, we assume the right to refer the child to a different school/professionals who are MORE suitable to meet the child's needs (Dacă nu putem răspunde tuturor nevoilor speciale ale copilului, ne asumăm dreptul de a recomanda copilul către o alta școală sau profesioniști, care sunt MÂI potriviți să răspundă acestor nevoi speciale.)"*

37. De asemenea, în cadrul aceluiași document referitor la suportul oferit copiilor cu dificultăți de învățare, este inclus și acest paragraf: *"We are a non-selective school and are proud to offer additional learning support through our team of highly experienced staff. We provide an extensive range of help, assistance and advice for those families with children who have mild to moderate learning needs as we believe that all students within ISB are entitled to receive a broad, balanced and relevant curriculum which provides them with an equal opportunity to develop their full potential. Through a programme of tailored support, the progress of students is carefully monitored and recorded, with consultation and feedback to parents being a vital and integral part of the learning process. For students with more complex needs, a Learning Support Assistant* may be provided, and in some instances children may require the additional support of outside experts, such as speech therapists or educational psychologists, in which case our team of special educational experts will work closely with professionals in the community."* Traducerea acestui text este: "Suntem o școală non-selectivă și suntem mândri de faptul că oferim suport în procesul de învățare prin echipa noastră de specialiști experimentați. Oferim o gamă extinsă de sprijin, asistență și consultanță familiilor cu copii care au dificultăți ușoare și moderate de învățare, deoarece noi credem că toți elevii ISB au dreptul de a primi un curriculum extins, echilibrat și relevant, care să le ofere oportunități egale de dezvoltare a întregului lor potențial. Printr-un program de suport personalizat, în care consultarea și feedbackul părinților reprezintă o parte vitală și integrantă a procesului de învățare, progresul elevilor este monitorizat cu grijă și înregistrat. Pentru elevii cu necesități mai complexe, se poate oferi un asistent și, în unele cazuri, copiii pot necesita suport adițional din parte unor experți externi, cum ar fi logopezi, psihologi educaționali, caz în care echipa noastră de experți educaționali va colabora strâns cu profesioniștii din comunitate".

38. Prin concluziile scrise și depuse cu adresa nr.6527/31.10.20169, reclamata arată că, în anul școlar 2019 -2020 la International School of Bucharest sunt înscriși trei elevi cu dizabilități astfel:

- în anul 3 de studiu - un elev cu dificultăți de învățare și întârzieri în dezvoltarea cognitivă. Acesta este elevul școlii International School of Bucharest din anul 1, iar anul trecut și anul acesta beneficiază de suportul zilnic al unui shadow teacher (profesor de suport) pentru prima jumătate a zilei.

- Tot în anul 3, - un copil cu tulburare de comunicare. Și el este elevul școlii din anul 1 și beneficiază de shadow teacher, dar pe toată durata zilei. În același timp, ambii copii primesc extra suport din partea Departamentului de Suport pentru Elevi (SSD).

- în anul 11 - un elev cu tulburare din spectrul autist. El este elevul școlii de când era în anul 3 și a primit suport de-a lungul anilor de la mai multe shadow teachers și de la membrii Departamentului de Suport pentru Elevi.

39. Referitor la foaia matricolă, d-na. ., mama elevei ., fiind întrebată de comisie dacă eleva în prezent urmează cursurile vreunei școli, aceasta a afirmat că a întâmpinat probleme cu foaia matricolă, iar eleva în prezent nu urmează cursurile niciunei școli. D-na. a primit foaia matricolă nr. 1009 din 09.10.2018, fiind singura foaie matricolă validă, a fost adăugat un tabel cu rezultatele elevei la obiectivele personalizate din Planul educațional Individualizat pentru cei patru ani de studiu la International School of Bucharest. Ca anexe au fost atașate Planurile Educaționale Individualizate pentru fiecare an școlar. Foaia matricolă are un format standar

pentru toți copii care au fost elevii școlii și se transferă la altă școală din același sistem de învățământ sau din sistemul de învățământ românesc. Nu au fost cazuri în care foile matricole eliberate de International School of Bucharest să nu fie recunoscute și echivalate de Inspectoratul Școlar, iar copii să nu se poată înscrie la o altă școală.

40. Referitor la întrebarea pusă de membrii comisiei la termenul din 11.10.2019 „Dacă au mai fost cazuri în care nu a fost prelungit contractul de școlarizare cu elevii cu dizabilități reclamata precizează că International School of Bucharest (ISB) este o școală internațională care crede și promovează egalitatea și valoarea fiecărui membru al comunității, oferind oportunități de dezvoltare tuturor elevilor. ISB este dedicată asigurării unei educații echilibrate tuturor elevilor, cu sau fără dificultăți de învățare sau dizabilități. Având aceasta filosofie, nu au fost cazuri în care unui elev cu dizabilități să nu îi fie prelungit contractual de școlarizare, iar în cazul lui , așa cum reiese din documentele prezentate, motivele neprelungerii contractului nu au avut legătura cu dizabilitatea.

41. Referitor la programa școlară a International School of Bucharest și cea urmată de eleva se arată că, încă din anul 2013, când eleva era la grădinița, și în fiecare an din perioada școlarizării, s-au făcut adaptări la nivel de programa, diferențierea programei în funcție de conținut, abordare, context și prezentare. Din perspectiva adaptării progresive, adaptările au fost revizuite și modificate în funcție de evoluția copilului și s-a creat un întreg sistem de suport la nivel de școală pentru ca să aibă o experiență de învățare și socializare cât mai pozitive. a avut de cele mai multe ori calificativul "Bine" la efort și "Satisfăcător" sau „Nesatisfăcător" la evaluări. Din acest motiv, media ei părea mai mare dar, de fapt, era o reflectare a efortului depus și nu a cunoștințelor dobândite și pe care le putea aplica în situația unei evaluări.

42. În sistemul britanic de învățământ există aceasta expresie „nici un copil nu este lăsat în urmă" (no child left behind). Aceasta înseamnă că nici un copil, chiar dacă are rezultate slabe, nu va repeta clasa. Acest principiu se aplică și la școala primară la 1SB, unde copiii merg la clasa următoare chiar dacă rezultatele lor nu sunt foarte bune. În cazul lui , deoarece abilitățile ei cognitive erau reduse (există certificat de handicap grav cu însoțitor), s-a ales strategia de a merge la anul 2 pentru engleză și matematica trei ani consecutiv în intenția de a consolida cunoștințele dobândite la cele două subiecte. Deși a luat contact și a parcurs de 3 ori aceeași programă, diferențiată la nivelul abilităților ei, capacitatea ei de a accesa programa de engleză și matematica din anul 2 a rămas limitată și uneori nu își amintea ca deja a mai făcut același lucru și anul precedent în cadrul fiecărui an (clase), programa este diferențiată pe niveluri de abilități de la reduse și medii la înalte. Programa pe care o accesa în anul 2 era diferențiată dincolo de nivelul grupului cu abilități reduse pentru ca atât reușea ea să acceseze. În cazul celorlalte subiecte ca istorie, geografie, științe, limba română etc., programa era diferențiată la nivelul abilităților lui , pornind de la ceea ce elevii anului respectiv, 3 sau 4, studiau în clasă. Acesta a fost motivul pentru care . a rămas cu clasa ei la celelalte subiecte. Un alt motiv pentru care . a continuat să rămână inclusă în clasa cu care a început și să treacă împreună dintr-un an în altul a fost legat de socializare și prietenii. Copiii o cunoșteau pe . din grădiniță, crescuseră împreună, participaseră la diverse activități și manifestau grija față de ea. , pe de altă parte, se simțea confortabil cu copiii din clasa ei și i-ar fi fost greu să stea cu copiii de anul 2 care au 6-7 ani (în sistemul britanic, la începutul clasei 1 copiii au 5 ani) deși interesele ei erau mai apropiate de ale celor mici (păpuși, ponei, prietese).

43. Instituția de învățământ, International School of Bucharest a respectat și aplicat dispozițiile art. 63 pct 2 din Ordinul 5805/2016 privind metodologia pentru evaluarea și intervenția integrativă în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, care prevede la pct b) „informarea elevilor din unitatea de învățământ cu privire la educația incluzivă și incluziunea socială a copiilor cu dizabilități și/sau CES, într-un limbaj adaptat vieții și, de preferință, utilizând educația de la egal la egal". Tot la art. 63 din Ordinul 5805/2016, la punctul d) se prevede „prezența facilitatorului, numit în literatura de specialitate shadow, alături de copil în unitatea de învățământ". Eleva a beneficiat pe toată perioada școlarizării la International School of Bucharest din anul 2013 -2018 de suportul unui shadow teacher și cu pregătire de psiholog.

44. Conform art. 63 pct 3 din Ordinul 5805/2016 „alte măsuri de sprijin pentru prevenirea și combaterea barierelor de atitudine sunt informările și campaniile de conștientizare cu privire la acceptarea diversității, incluziunea socială a copiilor cu dizabilități și sau CES desfășurate la nivelul societății”. Necesitatea elevei de a avea un shadow teacher la clasă rezultă din certificatul prezentat de părinte, unde apare încadrarea minorei în grad de handicap, dificultăți funcționale grave (cu asistent) cod handicap 7, conform evaluării Comisiei pentru Evaluare Complexă (conform certificat nr. 1045 din 12.12.2017). Acest certificat a fost solicitat părinților elevei în toată perioada de studiu, aceștia prezentând certificatul la data de 20.12.2017 fără a pune la dispoziția unității de învățământ, planul de abilitare - reabilitare paliativă copilului cu dizabilități realizat de echipa multidisciplinară care a evaluat-o.

45. Conform legislației în vigoare și anume Ordinul 1306/1883/2016 pentru aprobarea criteriilor biopsihosociale de încadrare a copiilor cu dizabilități în grad de handicap și a modalităților de aplicare a acestora, la art. 8 prevede „încadrarea în grad de handicap a copiilor cu dizabilități se face în raport cu intensitatea deficienței/afectării funcționale individuale - datorate unor probleme de structură și/sau funcție a organismului - corelată cu limitările de activitate și restricțiile de participare - datorate atât deficienței/afectării funcționale, cât și barierelor din mediu.”

46. În luna februarie 2018, după întâlnirea cu părinții elevei a urmat ședința de analiză a planului educațional individualizat al lui cu întreaga echipă. Părintele lui , d-na. , nu a fost mulțumită de acel plan, deși scopurile și obiectivele erau identice cu cele din anul 3, deoarece acestea nu fuseseră atinse.

47. La ședința cu părinții din 29 martie 2018, părinții elevei . au continuat să insulte profesorii, fiind acuzați de incompetență, solicitând programa diferențiată pentru , strategiile folosite și motivele pentru care școala a luat hotărârea de a nu reînnoi contractul. Directorul . a răspuns solicitărilor părinților și a arătat strategiile și scrisoarea privind motivele care justifică hotărârea de a reînnoi contractul de școlarizare. Astfel, susținerea petentei privind informarea de către școală că nu o mai pot școlariza pe . În viitor a fost bruscă nu este întemeiată și reală față de cele susținute și înscrisurile pe care le depunem în apărare. Instituția de învățământ, International School of Bucharest nu a avut niciodată intenția de a o exclude pe . pe criteriul dizabilității sale astfel cum se susține în petiție.

48. Legea nr. 1/2011 care este Legea Educației Naționale, la art. 25 alin. 2 prevede „învățământul obligatoriu este învățământ cu frecvență. În mod excepțional, pentru persoanele care au depășit cu mai mult de 3 ani vârsta clasei, învățământul obligatoriu se poate organiza și în forma de învățământ cu frecvența redusă, în conformitate cu prevederile unei metodologii elaborate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului”. Astfel, eleva ., nu a fost exclusă de la actul educațional pe criteriul dizabilității sale, ci întreaga echipă a școlii International School of Bucharest a considerat că eleva are dreptul de a se simți acceptată pentru cine este și pentru ceea ce poate să facă și să nu fie presată să atingă obiective academice pe care îi este greu să le urmărească.

VI. Motivele de fapt și de drept

49. În fapt, Colegiul director reține că petentul reclamă savarsirea unei posibile fapte de discriminare față de o minoră cu dizabilitate (sindrom Down), prin restrângerea dreptului său la educație prin decizie unilaterală de excludere din Școala International School of Bucharest, pe criteriul dizabilității, și refuzul de a face adaptările necesare condiției acesteia.

50. În drept, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare, precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr.137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

51. Potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, prin discriminare se înțelege acel tratament diferențiat ce are la bază un criteriu, dintre cele prevăzute în lege, și care are drept scop sau efect

restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege.

52. Conform art. 2 alin. 1 din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, constituie discriminare *"orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice"*.

53. Colegiul director va analiza speța și în considerarea dispozițiilor art. 24 din Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, ratificată prin Legea 221/2010 (Dreptul la Educație) care prevede că: „Statele părți recunosc dreptul persoanelor cu dizabilități la educație. În vederea realizării acestui drept, fără discriminare și cu respectarea principiului egalității de șanse, statele părți vor asigura un sistem educațional incluziv la toate nivelurile, precum și formarea continuă.

În îndeplinirea acestui drept; statele părți se vor asigura că:

- a) persoanele cu dizabilități nu sunt excluse din sistemul educațional pe criterii de dizabilitate
- b) persoanele cu dizabilități au acces la învățământ primar incluziv, de calitate și gratuit și la învățământ secundar, în condiții de egalitate cu ceilalți, în comunitățile în care trăiesc;
- c) se asigură adaptarea rezonabilă a condițiilor la nevoile individuale;
- d) persoanele cu dizabilități primesc sprijinul necesar, în cadrul sistemului educațional, pentru a li se facilita o educație efectivă;
- e) se iau măsuri eficiente de sprijin individualizat în amenajarea mediului care să maximizeze progresul școlar și socializarea în conformitate cu obiectivul de integrare deplină.

54. În interpretarea art. 24 al Convenției, Comentariul General nr. 4 al Comitetului ONU pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități face următoarele precizări:

„ Paragraful 2(a) interzice excluderea persoanelor cu dizabilități din sistemul general de educație, prin orice prevedere care limitează incluziunea acestora pe baza deficiențelor sau a "gradelor" deficiențelor, cum ar fi condiționarea incluziunii "în măsura potențialului individului" sau invocând existența unei obligații disproporționate pentru a evita obligația de a furniza adaptare rezonabilă. Excluziunea directă ar însemna clasificarea anumitor elevi drept needucabili și, astfel, ineligibili pentru accesul la educație. Excluziunea indirectă ar fi cerința de a trece un test drept condiție pentru admitere în școală, fără adaptare rezonabilă și sprijin. Statele părți trebuie să se asigure că persoanele cu dizabilități sunt capabile să acceseze educația atât în instituții academice publice, cât și private, în condiții de egalitate cu ceilalți."

55. De asemenea, dispozițiile art. 15 și 16 –Secțiunea a II-a Educație din cuprinsul Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea persoanelor cu handicap, publicată în Monitorul Oficial nr. 1 din 3 ianuarie 2008 dispun:

"Articolul 15(1) Persoanele cu handicap au acces liber și egal la orice formă de educație, indiferent de vârstă, în conformitate cu tipul, gradul de handicap și nevoile educaționale ale acestora.(2) Persoanelor cu handicap li se asigură educația permanentă și formarea profesională de-a lungul întregii vieți.(3) Persoana cu handicap sau, după caz, familia ori reprezentantul legal constituie principalul factor de decizie în alegerea formei și tipului de școlarizare, precum și a unității de învățământ.

Articolul 16(1) Educația persoanelor cu handicap este parte integrantă a sistemului național de învățământ, coordonat de Ministerul Educației Naționale.(2) Educația persoanelor cu handicap se realizează prin:a) învățământul de masă;b) învățământul special integrat, organizat în învățământul de masă;c) învățământul special;d) învățământul la domiciliu sau pe lângă unitățile de asistență medicală;e) alte variante educaționale alternative, adaptate cerințelor educaționale individuale.(la 25-07-2020, Litera e) din Alineatul (2) , Articolul 16 , Secțiunea a 2-a , Capitolul II a fost modificată de [Punctul 4, ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 145 din 22 iulie 2020, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 648 din 22 iulie 2020](#))(3) Copiii și tinerii cu handicap și/sau cu

cerințe educative speciale, integrați în învățământul de masă, beneficiază de suport educațional prin cadre didactice de sprijin și itinerante, de la caz la caz.(4) Copiii și tinerii cu handicap și/sau cu cerințe educative speciale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă.(5) Orientarea școlară și orientarea profesională a copiilor și tinerilor cu handicap și cu cerințe educative speciale se realizează prin hotărâre a comisiei de orientare școlară și profesională din cadrul centrelor județene de resurse și de asistență educațională, respectiv din Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, care eliberează certificatul de orientare școlară și profesională.(5¹) Inspectoratele școlare județene, respectiv Inspectoratul Școlar al Municipiului București are obligația de a monitoriza îndeplinirea măsurilor stabilite prin hotărârea prevăzută la alin. (5).(la 25-07-2020, Articolul 16 din Secțiunea a 2-a , Capitolul II a fost completat de [Punctul 5, ARTICOLUL UNIC din LEGEA nr. 145 din 22 iulie 2020, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 648 din 22 iulie 2020](#))(6) Unitățile de învățământ special dispun de regulă de cantină școlară și, după caz, internat școlar, în condițiile legii.(7) Elevii cu handicap și/sau cerințe educative speciale beneficiază gratuit de masă și cazare în internatele școlare și alte drepturi materiale prevăzute de legislația în domeniu.(8) Studenții cu handicap beneficiază, la cerere, de reducere cu 50% a taxelor pentru cazare și masă la cantinele și căminele studențești.(9) Valoarea reducerii prevăzute la alin. (8) se asigură din bugetul instituțiilor de învățământ publice sau private.(la 30-06-2017, Articolul 16 din Secțiunea a 2-a , Capitolul II a fost modificat de [Punctul 1, Articolul I din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 51 din 30 iunie 2017, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 508 din 30 iunie 2017](#))”

56. De asemenea, din punct de vedere al legislației internaționale, un alt document pregnant în domeniul protejării drepturilor persoanelor cu dizabilități îl constituie și Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, convenție ce a fost ratificată de România prin Legea nr. 221/2010 și semnată de aceasta la 26 septembrie 2007. Legea nr. 221/2010 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 792 din 26 noiembrie 2010. Față de obiectul petiției, din cuprinsul acestei Convenții ONU sunt aplicabile dispozițiile art.1, art.4, art.5, art.7 și art.24. Astfel prevederile art.1 conturează ”Scopul prezentei convenții” după cum urmează:

”Scopul prezentei convenții este de a promova, proteja și asigura exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități și de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă.

Persoanele cu dizabilități includ acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți.

57. Dispozițiile art.4 prevăd: ”Obligații generale

1. Statele părți se angajează să asigure și să promoveze exercitarea deplină a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pentru toate persoanele cu dizabilități, fără niciun fel de discriminare pe criterii de dizabilitate. În acest scop, statele părți se angajează:

a) să adopte toate măsurile adecvate legislative, administrative și de altă natură pentru implementarea drepturilor recunoscute prin prezenta convenție;

b) să ia toate măsurile corespunzătoare, inclusiv cele legislative, pentru a modifica sau abroga legile, reglementările, cutumele și practicile existente care constituie discriminare a persoanelor cu dizabilități;

c) să ia în considerare protecția și promovarea drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilități în toate politicile și programele;

d) să se abțină de la a se angaja în orice act sau practică ce contravine prezentei convenții și să se asigure că autoritățile și instituțiile publice acționează în conformitate cu prezenta convenție;

e) să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a elimina discriminarea pe criterii de dizabilitate de către orice persoană, organizație sau întreprindere privată;

f) să inițieze sau să promoveze cercetarea și dezvoltarea bunurilor, serviciilor, echipamentelor și facilităților concepute pe baza designului universal, așa cum este definit acesta în art. 2, care ar presupune o adaptare minimă și la cel mai scăzut cost, pentru a răspunde nevoilor specifice ale persoanelor cu dizabilități, să promoveze existența și să încurajeze utilizarea acestor bunuri,

servicii, echipamente și facilități concepute pe baza designului universal, precum și să promoveze designul universal în elaborarea standardelor și liniilor directoare;

g) să întreprindă sau să promoveze cercetarea și dezvoltarea, să facă cunoscută oferta și să încurajeze utilizarea de noi tehnologii, inclusiv tehnologii informatice și de comunicații, dispozitive de suport pentru mobilitate, dispozitive și tehnologii de asistare, adecvate persoanelor cu dizabilități, acordând prioritate tehnologiilor cu prețuri accesibile;

h) să furnizeze informații accesibile persoanelor cu dizabilități despre dispozitivele auxiliare pentru mobilitate, dispozitivele și tehnologiile de asistare, inclusiv noile tehnologii, precum și alte forme de asistență, servicii de suport și facilități;

i) să susțină formarea, în domeniul drepturilor recunoscute de prezenta convenție, a profesioniștilor și a personalului care lucrează cu persoane cu dizabilități, în vederea îmbunătățirii furnizării asistenței și serviciilor.

2. În privința drepturilor economice, sociale și culturale, fiecare stat parte se angajează să acționeze cu toate resursele disponibile și în cadrul cooperării internaționale, dacă este cazul, pentru a asigura, în mod progresiv, exercitarea deplină a acestor drepturi, fără a aduce vreun prejudiciu obligațiilor cu aplicabilitate imediată cuprinse în prezenta convenție, în conformitate cu dreptul internațional.

3. În dezvoltarea și implementarea legislației și a politicilor de implementare a prezentei convenții, ca și în alte procese de luare a deciziilor referitoare la problemele privind persoanele cu dizabilități, statele părți se vor consulta îndeaproape și vor implica în mod activ persoanele cu dizabilități, inclusiv copiii cu dizabilități, prin organizațiile care îi reprezintă.

4. Nimic din ceea ce conține prezenta convenție nu va afecta vreo prevedere care este mai favorabilă respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități și care poate fi cuprinsă în legislația unui stat parte sau în legislația internațională în vigoare pentru acel stat. Nu va exista nicio restricție sau derogare de la niciun drept al omului și de la nicio libertate fundamentală recunoscută sau existentă în oricare dintre statele părți la prezenta convenție conform legii, convențiilor, reglementărilor sau cutumelor, sub pretextul că prezenta convenție nu recunoaște asemenea drepturi sau libertăți ori că le recunoaște într-o mai mică măsură.

5. Prevederile prezentei convenții se vor extinde asupra tuturor unităților administrative ale statelor federale, fără nicio limitare sau excepție.

58. Art. 5 din această convenție face referire la " Egalitatea și nediscriminare după cum urmează:

1. Statele părți recunosc faptul că toate persoanele sunt egale în fața legii și sub incidența legii și au dreptul fără niciun fel de discriminare la protecție egală și la beneficiu egal al legii.

2. Statele părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel.

3. Pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, statele părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă.

4. Măsurile specifice care sunt necesare pentru a accelera sau obține egalitatea de facto a persoanelor cu dizabilități nu vor fi considerate o discriminare potrivit prezentei convenții.", dar și prevederile art. 7 - care dispun cu referire la C"opii cu dizabilități

1. Statele părți vor lua toate măsurile necesare pentru a se asigura că minorii cu dizabilități se bucură pe deplin de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în condiții de egalitate cu ceilalți copii.

2. În toate acțiunile care privesc copiii cu dizabilități, va fi luat în considerare cu prioritate interesul superior al copilului.

3. Statele părți vor asigura copiilor cu dizabilități dreptul de a-și exprima liber opiniile în toate aspectele care îi privesc, ținând seama de opiniile lor în funcție de vârstă și de gradul de maturitate, în condiții de egalitate cu ceilalți copii, și că, în realizarea acestui drept, li se asigură asistența adecvată dizabilității și vârstei."

59. O relevanță în dispozițiile aplicabile obiectului adus sper analiza Colegiului director, dintre prevederile ce alcătuiesc Convenția ONU, o reprezintă prevederile art. 24 care tratează "Educația" după cum urmează

1. Statele părți recunosc dreptul persoanelor cu dizabilități la educație. În vederea realizării acestui drept, fără discriminare și cu respectarea principiului egalității de șanse, statele părți vor asigura un sistem educațional incluziv la toate nivelurile, precum și formarea continuă, îndreptată spre:

a) dezvoltarea pe deplin a potențialului uman, a simțului demnității și a propriei valori, consolidarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului și pentru diversitatea umană;

b) dezvoltarea personalității, talentelor și creativității proprii persoanelor cu dizabilități, precum și a abilităților lor mentale și fizice, la potențial maxim;

c) a da posibilitatea persoanelor cu dizabilități să participe efectiv la o societate liberă.

2. În îndeplinirea acestui drept, statele părți se vor asigura că:

a) persoanele cu dizabilități nu sunt excluse din sistemul educațional pe criterii de dizabilitate, iar copiii cu dizabilități nu sunt excluși din învățământul primar gratuit și obligatoriu sau din învățământul secundar din cauza dizabilității;

b) persoanele cu dizabilități au acces la învățământ primar incluziv, de calitate și gratuit și la învățământ secundar, în condiții de egalitate cu ceilalți, în comunitățile în care trăiesc;

c) se asigură adaptarea rezonabilă a condițiilor la nevoile individuale;

d) persoanele cu dizabilități primesc sprijinul necesar, în cadrul sistemului educațional, pentru a li se facilita o educație efectivă;

e) se iau măsuri eficiente de sprijin individualizat în amenajarea mediului care să maximizeze progresul școlar și socializarea în conformitate cu obiectivul de integrare deplină.

3. Statele părți vor asigura persoanelor cu dizabilități posibilitatea de a-și dezvolta competențe care să le faciliteze participarea deplină și egală la procesul de învățământ și ca membri ai comunității. În acest scop, statele părți vor lua măsurile adecvate, inclusiv prin:

a) facilitarea învățării caracterelor Braille, a sistemelor alternative de scriere, a mijloacelor augmentative și alternative, a mijloacelor și formelor de comunicare și orientare și a aptitudinilor de mobilitate, precum și facilitarea sprijinului și îndrumării între persoanele cu aceleași probleme;

b) facilitarea învățării limbajului mimico-gestual și promovarea identității lingvistice a persoanelor cu deficiențe de auz;

c) asigurarea educației persoanelor și mai ales a copiilor, care sunt nevăzători, surzi sau cu surdo-cecitate, prin cele mai adecvate și individualizate limbaje, căi și modalități, precum și în medii care să le favorizeze o maximă dezvoltare școlară și socială.

4. Pentru a sprijini exercitarea acestui drept, statele părți vor lua măsurile adecvate pentru angajarea de profesori, inclusiv profesori cu dizabilități, calificați în limbajul mimico-gestual și/sau Braille, și pentru formarea profesioniștilor și personalului care lucrează la toate nivelurile educaționale. O astfel de formare va presupune cunoașterea problematicii dizabilității și utilizarea modalităților, mijloacelor și formatelor augmentative și alternative adecvate de comunicare, a tehnicilor și materialelor educaționale potrivite pentru susținerea persoanelor cu dizabilități.

5. Statele părți se vor asigura că persoanele cu dizabilități pot avea acces la învățământ superior, formare vocațională, educație pentru adulți și formare continuă, fără discriminare și în condiții de egalitate cu ceilalți. În acest scop, statele părți se vor asigura că persoanelor cu dizabilități li se oferă adaptări adecvate."

60. Din punct de vedere al legislației naționale, Ordinul 5574/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă prevede la art 6 că:

„Pentru integrarea eficientă a persoanelor cu CES este necesară crearea unor servicii de sprijin specializate în asistența psihopedagogică de care să beneficieze copiii/elevii/tinerii integrați, precum și a unor servicii de consultanță pentru cadrele didactice din școala incluzivă, ceilalți elevi, familie și comunitate”. În același sens., art. 7 menționează că: „Serviciile specializate necesare

pentru realizarea integrării copiilor cu CES sunt asigurate de profesorii itineranți și de sprijin, în colaborare cu toți factorii implicați.”

61. În speță a fost solicitată și efectuarea unei investigații care a avut loc în data de 12.07.2019. La fața locului, echipa de investigație a purtat discuții cu dl. – director, dl. – director Școala primară și d-na . - secretară Școala primară, care au susținut următoarele:

- . a fost eleva International School of Bucharest începând cu anul școlar 2013/2014; ea a beneficiat de profesor însoțitor (shadow teacher) precum și de programă adaptată la toate materiile, în fiecare an de studiu; echipa formată din profesorul de clasă și colegii din departamentul de suport al școlii – SSS (care asigură sprijin de specialitate în asistență psihologică) au întocmit în fiecare an școlar Planul Educațional Individualizat (IEP) pentru .;
- rapoartele școlare întocmite de profesori evidențiază faptul că . nu a făcut progrese, în ciuda eforturilor cadrelor didactice; rapoartele școlare cuprind comentariile profesorului referitor la însușirea cunoștințelor precum și calitative pentru „Efortul depus de elev” și „Evaluare” (Assesment); cele două calitative au fiecare un procent de 50% din calificativul final, care se trece în foaia matricolă; . a obținut calitative foarte bune pentru „Efort” dar în general slabe pentru „Evaluare”, astfel încât, făcând media, calificativul obținut a fost satisfăcător;
- . a fost inclusă în activitățile clasei;
- au existat plângeri verbale din partea unor părinți cu privire la comportamentul lui .;
- anul 2017/2018 a fost al treilea an în care . a urmat cursurile anului 2, repetând aceeași programă și activități, fără a se face progrese;
- de-a lungul timpului, relația cu părinții lui . a devenit dificilă, aceștia acuzând școala pentru stadiul elevei și refuzând să accepte planurile educaționale considerând că sunt nepotrivite așteptărilor lor; în special, mama cerea mai mult și mai mult de la ., peste nevoile ei; s-a prezentat o întâmplare când răcită fiind, recomandarea personalului de la cabinetul medical a fost ca . să rămână acasă pentru îngrijire, lucru pe care mama acesteia nu l-a acceptat;
- fratele mai mare al lui . a fost și el elevul International School of Bucharest, fiind un elev remarcabil; profesorii și conducerea școlii au dorit ca și . să beneficieze de aceleași condiții ca și fratele său și să aibă parte de suportul școlii;
- conform vârstei, . trebuia să fie înscrisă în Școala Secundară; acest lucru ar fi imposibil și periculos pentru .; în Școala Primară elevii sunt în permanență supravegheați de către profesori și asistenți iar în Școala Secundară ei sunt independenți, fiind necesar să se poată deplasa de la o sală de clasă la alta;
- Decizia de a nu i se reînnoi contractul educațional pentru anul școlar 2018/2019 a fost dezbătută încă de la începutul anului școlar 2017/2018 de către comisia formată din profesori, membrii departamentului de suport – SSS, KS1 leader, director Școala Primară și Director general; s-a ajuns la concluzia că școala nu poate îndeplini nevoile speciale, ținându-se cont de interesul superior al copilului; eleva . nu a fost exmatriculată și nici nu i s-a cerut să plece în timpul anului școlar, părinții fiind înștiințați încă din luna noiembrie 2017 verbal și din luna februarie 2018, în mod oficial printr-o adresă scrisă;
- totodată, părinților lui . le-a fost recomandat să caute alternative educaționale pentru următorul an școlar, școala oferindu-se să le acorde suport în acest demers; în acest sens familiei . i s-au prezentat diverse opțiuni (Verita School sau King's Oaks), d-na ., mama elevei ., refuzând în mod constant să accepte una din aceste variante;
- în cadrul International School of Bucharest există mai mulți elevi cu diverse probleme de sănătate ce necesită îngrijire specială (în general dixelexici sau cu ADHD), dar în ultimii ani nu au avut copii diagnosticați cu Sindromul Down, cu excepția lui .;

62. În continuarea verificărilor, echipa de investigație s-a deplasat la sediul Inspectoratului Școlar al Municipiului București, unde a purtat discuții cu d-na . – Șef Serviciul Juridic, care a precizat următoarele:

- International School of Bucharest este o școală bazată pe un sistem de educație britanic și care Bucharest nu intră în jurisdicția Inspectoratului Școlar al Municipiului București, drept urmare instituția pe care o reprezintă nu se poate pronunța asupra activităților, acțiunilor sau programelor școlare ale acestei unități de învățământ;

- Ministerul Educației Naționale este cel care a avizat programa de învățământ dar nici această instituție nu poate interveni în modul de organizare al International School of Bucharest;

63. Potrivit constatărilor echipei de investigație, International School of Bucharest a refuzat să încheie un nou contract de școlarizare pentru anul 2018/2019, pentru ., susținând că unitatea școlară nu are resurse umane și fizice pentru elevi diagnosticați cu sindromul Down (Adresa ISB nr. 146/25.06.2018);

64. Echipa de investigație apreciază că în speța de față sunt incidente următoarele prevederi legale:

- Art. 12 alin. 6 din Legea nr. 1/2011 a educației naționale prevede că „Statul garantează dreptul la educație al tuturor persoanelor cu c.E.S.țe educaționale speciale. Învățământul special și special integrat sunt parte componentă a sistemului național de învățământ preuniversitar” iar potrivit art. 49 alin. 1 din același act normativ „Învățământul special se organizează, după caz, în unități de învățământ special și în unități de învățământ de masă”;

- Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, „prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice;”

- Potrivit art. 2 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, „orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale;”

- Potrivit art. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, „în înțelesul prezentei ordonanțe, categorie defavorizată este acea categorie de persoane care fie se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, fie se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare;”

- Potrivit art. 11 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, „constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat, la orice formă, grad și nivel, din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză;”

- Potrivit art. 11 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, „prevederile alin. (1) se aplică tuturor fazelor sau etapelor din sistemul educațional, inclusiv la admiterea sau înscrierea în unitățile ori instituțiile de învățământ și la evaluarea ori examinarea cunoștințelor;” Mai mult decât atât, O.G. 137/2000 privind sancționarea și prevenirea tuturor formelor de discriminare, prevederile în materia nediscriminării în accesul la educație se aplică și instituțiilor de învățământ privat.

65. Raportat la speță, Colegiul director reține că fapta comisă de reclamată atrage incidența art. 2 alin. 1 și alin.4, art.4 și art. 11, alin.1 și 2 din cuprinsul O.G. 137/2000, republicată.

66. Colegiul director hotărăște sancționarea părții reclamate, în speță International School of Bucharest, pentru restrângerea dreptului la educație al minorei ., prin decizie unilaterală de excludere din Școala International School of Bucharest, pe criteriul dizabilității, și refuzul de a face adaptările necesare condiției acesteia, cu amendă contravențională în cunatum de 10.000lei, conform art. 26 alin. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată lei. Cu privire la cuantumul amenzii membrii nu au votat în unanimitate, acesta a fost fiind stabilit cu un vot de 6 la 2 dintre membrii prezenți la ședință.

Față de cele de mai sus, în temeiul art.20 alin.(2) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate constituie fapte de discriminare potrivit prevederilor art.2, alin. 1 și alin.4, art.4 și art. 11, alin.1 și 2 din cuprinsul O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

2. Se sancționează International School of Bucharest, cu amendă contravențională în cuantum de 10.000 lei, conform art. 26 alin. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată cu 6 voturi pentru și 2 împotriva din totalul voturilor membrilor prezenți;

3. Câte o copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Administrația Financiară a Sectorului 3 București. Reclamata va transmite dovada achitării amenzii către CNCD, menționând numărul dosarului.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 11.11.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA SORINA CLAUDIA – Membru (on line)

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr.138/24.03.2020.

**ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Data redactării: 26.11.2020
Motivată și tehno-redactată CJ/CCS

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.